

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr, dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenske paralelke na c. kr. gimnazijah.

V odseku drž. zbora, ki pretresuje drž. proračun, t. j. v budgetnem je bila v petek, dne 22. maja za slov. ljudstvo znamenita seja. „Slovenec“ piše se o njej tako-le: V današnji seji so bile na vrsti srednje šole. Poslanec Šuklje je pri tej priliki poprijel besedo in najprej razpravljaj strokovno vravnavo srednjih šol in omenjal preobilnih reči, ki se jih morajo učiti učenci. Za otroke je preveč 29 do 33 ur na teden v šolo hoditi in se potem še doma toliko učiti, da imajo skoraj 8 ur na dan z glavo opraviti. Tudi to je napačno, da je za vsak nauk nastavljen lasten učitelj, ki preveč zahoteva od otrok, ter ne pomisli, da tovariši njegovi gledé drugih predmetov ravno tako delajo. Vsled tega se otrokom preveč naklada, kar je uzrok, da se vsega uče površno. Tudi slovnice je preveč in pismenih nalog, katere naj bi se ohranile samo v spodnji gimnaziji.

Prestopivši na narodno polje povdarjal je, da ga pri tem ne vodi sovražstvo do kakega ljudstva, ampak le skrb za večje duševno izobraženje. Vsako leto so slovenski poslanci v tem oziru povdarjali svoje potrebe in zahteve, nekaj se je zgodilo, ali mnogo mnogo se še pogreša, zlasti na Primorskem. Nemci imajo v Pulji svoj nemški gimnazij. Italijani svojega v Kopru, slovanski prebivalci pa nimajo nobenega. Več kakor 100 učencev isterskih obiskuje srednje šole v Reki; prav bi bilo, da bi se izobraževali doma, zato priporoča vladi, da naj ustanovi hrvatsko spodnjo gimnazijo v Pazinu.

Gledé na c. kr. gimnazijo v Mariboru omenja, da dobro napredujejo slovenske paralelke, in priporoča vladi, 1. da naj enake paralelke dosledno napravi tudi v Celji, kjer je središče slovenskega naroda na Štajerskem in kjer morajo zarad neznanja nemškega jezika učenci obiskovati pripravljavni kurz; 2. da naj te paralelke polagoma vravna po vzgledu slovenskih razredov na Kranjskem.

Tudi za Gorico so potrebne slovenske

paralelke, ki jih je minister lani že obljubil, v Ljubljani pa naj skrbi za novo gimnazijsko poslopje, ker je spodnja gimnazija v tako slabih prostorih, da enakih menda ni nikjer. Konečno je omenjal, da število učencev po zagotovitvi poročevalca v Ljubljani vedno narašča, da-si se je tam napravila nova spodnja gimnazija, in da zaradi tega vlada zoper ponovitev Kranjske gimnazije ne more več imeti pomislekov, na katere se je dozda sklicevala.

Poslanca Derschatta in Heilsberg sta nasprotovala zahtevi, da naj se v Celji osnujejo slovenske paralelke, češ, da potrebi slovenskih prebivalcev na Štajerskem zadostuje vravnava gimnazije v Mariboru, da torej ne gre slovenskih paralelk napravljati še v Celji. Nemška gospôda se je malo sprijaznila s slovenskimi paralelkami v Mariboru, pa se bo morala udati tudi gledé Celja, kjer so, če ne bolj, vsaj toliko opravičene kakor v Mariboru.

Odgovor ministrov na te zahteve je bil, jako suhoparen. Prižnaval je, da slovenske paralelke v Mariboru dobro napredujejo, ali dotična skušnja trpi še le dve leti, zato se ne more še nič gotovega reči. Tudi ne gre tamošnjih razmer primerjati s Kranjsko in zahtevati enako vravnavo, kakor na Kranjskem: če se poskušnja obnese, bo treba pri sedanji osnovi ostati, in je ne spreminjati po Kranjskem zgledu.

V tej izjavi je zapopaden tudi odgovor zastran gimnazije v Celji. Še večje težave so v Gorici, kjer se je treba ozirati tudi na italijanske učence; vlada te težave temeljito preiskuje in bo storila, kar bo mogoče. Da toliko isterskih učencev obiskuje hrvatske srednje šole v Reki, minister dozda ni vedel, a bode o tej reči pozvedal in reč prevdarjal.

Te besede ministrove kažejo, da smo gledé naših srednjih šol ravno tam, kjer smo bili lani. In da bode treba še velikih naporov, predno slovenski in hrvatski prebivalci dobé take srednje šole, po katerih jim bode zagotovljeno izobraženje v svojem materinem jeziku.

Trdnjava nemčurjev ob Savinji.

Dne 3. junija t. l. vršile se bodejo volitve v občinski zastop pri sv. Petru ob Savinji. To je še edina občina v lepi Savinjski dolini, v kateri sedijo zagrizeni nemčurji v občinskem zastopu. Kar zadeva kmetov, ti so sploh vsi poštenci Slovenci, le zapeljani so od Lenkove stranke, da trobijo v nemčurski rog, ter pljuvajo v lastno svojo slovensko skledo in s tem zaničujejo svojo milo slovensko mater, katera jih je rodila.

Kar je nemčurjev v občini sv. Peter ob Savinji, letajo sedaj, kakor divji, okrog po vašeh, poberajo od udov pooblastila, nagovarjajo kmete volilce in njim delajo zlate obljube, da bi le volili g. Jožefa Lenko in njegove pristaše. Ali kateri volilec je pošten sin slovenske matere, on se ne bode dal zapeljati od nemčurjev; taisti bode trdno stal, kakor skala, za pravice naroda svojega, oni, kateri ima le še količkaj ljubezni do svoje slovenske domovine, ne bode volil naših nasprotnikov, ne bode volil nemčurjev, ampak bode dal svoj glas za naše poštene slovenske može, katere bode nasvetoval volilni odbor.

Velika sramota bi to bila za lepo Št. Petersko občino v sredini Savinjske doline, da bi v njej kraljevali naši nasprotniki, nemčurji, kateri nimajo ljubezni do svoje mile slovenske domovine, ne do Vas, vrli kmetje slovenski in take voliti bi bilo greh, in neizbrisljiva sramota za Vas. Le čvrsto se vdeležite volitve dne 3. junija, ne eden slovenskih možev ne sme doma ostati; na volitvo iti in poštene slovenske može voliti, to je sveta reč in greh vsakega volilca, kateri se ne vdeleži volitve. Kar Vas je trdnih vrlih slovenskih možev, stopite sedaj na noge in podučite tudi svoje omahljive sosedo, da se vdeležijo občinske volitve. Stojte trdno za svoje može, vrli korenjaki slovenski; volite brez strahu one može, kateri se Vam bodo nasvetovali; bodite vsi edini, da se ne bodo glasi razgubili; spravite tudi svoje sosedo na volitvo in zažugajte jim, da ostanejo trdni za slovensko milo domovino. Pokažite zdaj pri občinskih volitvah, da ne marate, da se ne bojite ne g. Jožefa Lenko, ne njegove nemške stranke, pokažite, da ste Slovenci in ne marate več naših nasprotnikov, nemčurjev, pokažite, da ste kristjani in da ne marate šulverinovcev, pokažite vsemu slovenskemu svetu, da še živijo vrli neustrašeni Slovenci v Št. Peterski občini! Oni nemarneži pa, kateri bodo sedaj pri volitvah pokazali svojo nemčursko srce in volili nemčurje v občinski zastop, onih imena pa bomo naznanili vsemu slovenskemu svetu, da se ve že od daleč ogniti grdega nemčurja. Slovenci Št. Peterski! Na noge toraj vsi; delajte, trudite se za sveto narodno reč, po-

kažite vsemu slovenskemu svetu, da ste vrli slovenski može, ki ne predaste svoje mile domovine za kupico vina ali za smodke. Volitva dne 3. junija mora biti za Vas sijajna in zmagovita; v to pomozí Bog in sreča junaška.

J. K. S.

Gospodarske stvari.

Občno zborovanje cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnjo Štajer v Sv. Juriji ob juž. železnici na 18. dan velikega travna.

Predposvetovanje.

Pri predsedniku g. dr. Ipavicu se popoldne ob poln dveh prične posvetovanje o vprašanji: Kako društvom skupno postopati?

Navzočni so bili od domačega društva gg. dr. Ipavice, Fr. Praunseis, vitez Berks, V. Jarc; iz Gotovelj nad Žavcem zastopniki društva „Kmetovalec“ Anton Goršek, Mihael Steiner, Martin Antloga in Mihael Zagode, vsi mladi pa za napredek sadjarstva in sploh kmetijstva vneti posestniki ali sinovi posestniški; iz Laškega nadučitelj g. Karl Valentinič; iz Šmarja g. Stumberger.

O zadevi skupnega delovanja se je nasvetovalo: Sadjarska društva na Sp. Štajerji naj bi stopila v ožjo zvezo; vsako društvo naj bi po enega ali po število udov tudi več zastopnikov izvolilo, ti pa med seboj predsednika, kateri bi se od slučaja do slučaja ali tudi redno vsako leto sošli in pretresavali skupne zadeve. N. pr. udeležbe na razstavah (letos v Zagrebu), o razprodaji izvoznega sadja, v katerem kraju, pri katerem društvu bi se dobilo toliko in toliko vagonov tega ali onega plemena itd. Takšna in enaka vprašanja dohajajo pogosto, a ker eden za drugega ne vemo, tudi poročati ne moremo; če posamezni posestniki svoje sadje prodajo, jih tu pogosto tuji predkupci, agenti ožulijo ali celo osleparijo.

Odkar je odešel g. Matijašič iz Maribora, nimamo nobenega potovalnega učitelja; društva naj bi se skupno potezala, da dobimo spet potovalnega učitelja večjega stroki in jeziku. Potovalnemu učitelju pa naj se odmeri takšna plača, da bode z veseljem opravljal svoj posel, ne pa, da bi se komaj vstopivši že zopet iz službe odpravljaj.

Na višje mesto naj bi se predlagalo, da se iz vsote onega prihranjenega denarja, kateri bi se bil moral dati potovalnemu učitelju, dajo sadjarskim društvom podpore, oziroma, da se iz vino- in sadjerejske šole v Mariboru dovolijo društvom podpore v mladem drevju, trsji itd.

Govorilo se je nadalje tudi, kako društvom in posameznikom braniti se skupnih sovraž-

nikov drevja n. pr. krvne uši, in drugih enacih škodljivcev.

Glavno zborovanje

vršilo se je v šolskem poslopji; udeležba je bila prav obilna, ne le iz domače in bližnjih far, temuč tudi od daleč so prišli zastopniki, celo iz daljnih Makol sta prišla g. Mahor in vrtnar ondošnjega sadjarskega društva, dalje iz Šmarja, Ponikve in od drugod.

Gosp. doktor Ipavic po običajnem pozdravu otvori zborovanje ter potem poroča o društvenem delovanju v preteklem letu. Iz tega poročila naj sledijo važnejše poteze.

Razdelilo se je 24.000 divjakov in primerno število cepičev najboljših plemen brezplačno, 900 požlahtnjenih drevesec se je oddalo po nizki ceni. Divjake in cepiče so dobile ljudske šole brezplačno: Zgornja Ponikva, Sv. Pavel v Sayinjski dolini, Vojnik, Lehno pri Breznu, Kalobje, Sv. Križ v Ščav. dolini, Moškanci, Sv. Jarnej, Sv. Duh, Kostivnica, Sv. Peter pri Laškem, Slivnica, Tinje, Dramlje, Spitalič, Sv. Florijan pri Rogatci, Novacerkev, Sladka gora, Sv. Martin pri Gornjem gradu, Cirkovec, Dobova, Sv. Vid, Sv. Križ blizu Ljutomera. Kar društvo obstoji, je blizu $\frac{1}{4}$ milijona divjakov in cepičev brezplačno razdelilo. Društvo se je vedno prizadevalo in se še prizadeva ljudstvo podučevati pri vsaki priložnosti.

Požlahtnjenih dreves je društvo od početka do zdaj oddalo okoli 10.000, večji del tega števila so dobile šole.

Račune sta pregledala g. Matija Kavčič, trgovec in Franc Črnovšek, pek in gostilničar ter vse v redu odobrila. Ravno tisti računi so se predložili vis. c. kr. ministerstvu za poljedelstvo, katero je račune pregledalo in odobrilo. Koncem leta 1890 bilo je društveni blagajnici prebitka 211 gld. 35 kr. Visokemu c. kr. ministerstvu, visokemu deželnemu zboru in slavnemu okrajnemu zastopu v Celji izreka društvo zahvalo za naklonjene mu podpore. Govornik konča svoje poročilo s trikratnim „živio“ na presvitlega cesarja Franc Jožefa, kot najvišjega postavodajalca, kar je iz stoterih grl krepko odmevalo.

Predsednik potem zbranim predstavi g. K. Valentiniča, ter ga prosi, da naj kaj poroča iz svojihkušenj v sadjarski stroki.

Ker odbor namerave ta govor posebej natisniti dati, ga tukaj izpustim. Predsednik g. dr. Ipavic se govorniku v imenu poslušalcev zahvali, in ker nasvetov ali predlogov nihče ni stajil, sklene zborovanje.

V. Jarc, tajnik.

Sejmovi. Dne 1. junija v Jurkloštru, v Mariboru, v Rušah, pri Novi cerkvi, na Tinskem, v Valci in v Cirkovcah. Dne 2. junija v Radgoni. Dne 3. junija pri sv. Lovrenci na

kor. žel., pri M. Magdaleni v Mariboru, v Središči, v Poličanah, v Reichenburgu. Dne 4. junija v Vuzenici. Dne 6. junija v Artičah in na Bregu v Ptuij.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Vabilo.) Dne 7. junija t. l. napravi slovensko akademično društvo „Triglav“ iz Gradca izlet v Ljutomer in okolico. Da je ta vest vse tukajšnje slovenske rodoljube jako razveselila, ni treba povdarjati in pokazati moramo po mnogobrojni vdeležbi, da so nam „Triglayani“ dobro došli. Ljutomerska čitalnica vabi torej vse slovenske rodoljube iz okolice in iz okraja, da nji, kakor dozdaj, vedno zvesti ostanejo in z mnogobrojnimi prihodom pomagajo povekšati to slavnost. Kakor se čuje, to vabilo ne bode glas upijočega v puščavi; čuje se namreč, da vse, kar more z doma, pride tisti dan 7. junija v Ljutomer, da se vrlim „Triglayanom“, slovenskim visokošolcem v Gradci, pokaže, da so tu v Ljutomeru slovenska tla, na katerih biva pošteno in zavedno slovensko ljudstvo. Program slavnosti, katera se bode vršila v gostilni g. Vaupotiča, bode obsezel petje, tamburanje itd. Ljutomerski rodoljubi naročili so za ta dan krasen težkovišleni trak, bogato vezan z zlatom in svilu. Trak, ki bode v nedeljo zadnjega maja razstavljen na ogled v prodajalnici g. Seršena, se bode pripel Triglavanom na zastavo v spomin na Ljutomer.

Iz Brezna ob kor. žel. (Strog župan.) Obč. postava veleva, da mora ysak gospodar v teku osmih dni naznaniti obč. predstojniku posla, ki ga vzame v službo pa tudi, ako ga odpravi iz službe. To je sicer dobro, kajti tako najde gosposka lahko posla, če hoče za-nj znati. Iz lasti pri fantih je to celo potrebno, če so vpisani pri vojakih ali če še pridejo k novičenju. Naš župan Rihard Sons je mlad močic, toda na postave se razume, kajti lani je kaznoval veliko posestnikov naših zato, ker mu niso o pravem časa naznanili svojih poslov. Kar po 5 gld. kazni jim je naložil in tako je dobil kaci 180 gld. za — ubožno kaso. Ali bodo sedaj naši ubožci tega denarja veseli! Gotovo tudi koj po petakih jim ga bode sipal g. Rihard v njih malhe. Tó bode veselje! Ali tako je; gospodarji držijo kisle obraze, zato pa bode lice marsikaterega reveža veselo — in tudi krčmarja, ki toči žganje ali ka-li. To dela mlada kri pa nemčurski rog.

Iz Marenberškega okraja. (Pojasnilo.) V štev. 12. „Slov. gospodarja“ je poročevalec o volitvi v državni zbor v Slovenjgradu dvoje volilcev, Tomaža Helblna (ne Köbl) in Peruša iz občine Št. Primož nad Muto, po pomoti uvrstil v — črno knjigo. S tem pa se jima je kri-

vica zgodila, katera njima, se ve, da težko dene. Celó dva druga sta bila za nasprotnega kandidata, ki sta tudi po po pomoti „v zlati knjigi“, le-ta dva pa sta in sicer prvičkrat za občino Št. Primoško narodno volila. Zlasti gre hvala narodnjaku Tomažu Helblnu p. d. Krančniku, ki je še le na pol ozdravel, slučajno izvedel, da se volitev vrši, ter še o pravem času prihitel, da je srečno ubranil, da nista se izvolila moža, katera bi pa po pravici bila prišla v črno knjigo. Čast, komur čast! — (Ker namnihče ni pripisal imen volilcev, povzeli smo iz privatnega pisma ono poročilo in nas veseli, da ste nam gledé na te volilce dali bolje pojasnilo. Ured.)

Iz Pilštanja. (Dober izid.) Dokončale so se volitve v občinski in okrajni zastop. Kar se občinske volitve tiče, zamoremo z veseljem zabiležiti, da smo se iznebili večletnega za občinski blagor ne baš vnetega svetovalca Jul. Schmidta, edinega zagrizenca pri nas, ki se le kaže kot ovca v izposojeni obleki, toraj varujmo se njih! Sedanji narodni obč. odbor pod vodstvom mnogozaslužnega in občepriljubljenega župana Mat. Zupančiča, naj takoj ukrepi, da bode poslovni jezik v naši občini izključljivo slovenski in naj se občinska hiša diči s slov. napisom. Naš trg, kakor pri obč. volitvah, tako v okrajni zastop volil je zanesljive može Zupančič, Poznič, Gubenšek, ter so nas sploh volitve v okraj. zastop kozijanski presenečile, kajti „Südmarkerjev“ sedi samo petorica, tudi teh se moramo v bodoče otestiti in zavedna stranka si je izvolila občespoštovanega, mnogozaslužnega narodnega odvetnika dr. Rauscha za svojega zopetnega prvomestnika. Izbacnili pa smo znane kričače, hujskače in zagrizence Kuttlerja, Schmidta e tutti quanti, ki imajo čas se spočiti in pre-mišljevati strogost narodnih naših mož. Le tako naprej z uma svitlim mečem, možje volici kozijanskega okraja, ter pri vsaki volitvi skrbno ločite ljuljiko od zrna in bodočnost je naša. Bog in narod!

Od Studenic. (Šola, otroci.) V resnici prav žalostno je gledati in poslušati naše otroke, kadar iz šole ali pa v šolo grejo, ker primer-nega pozdrava ne slišiš od njih. Eni ti svoj hrušč ženejo naprej, drugi pa grejo tiho mimo tebe, tretji ti rečejo: dobro jutro, ako ravno je že poldne minolo. Sopot drugi pravi: dober den, ali le tega, da bi katero reklo: hvaljen bodi Jezus Kristus, tega ne slišiš od njih. Šolarjem, kakor tudi drugim, pa bi se iz krščanskega nauka prelepi pozdrav krščanski prilegal. V naših časih pa so vsakemu učencu posvetili, ko bi ne bil ljudi tako pozdravljali. Dragi bralec, ako pa greš v Makolsko ali v Laporsko faro v tistem času, ko boš šolarje srečal, verjami meni, da boš skorej od vsakega slišal prelepi kršč. pozdrav, čemu bi tega ne bilo pri nas? Ali se

stara lepa navada nikdar več ne bode povrnila v šolo? Dragi bralec, presodi to stvar sam, in našel boš, kje vzrok tiči, da imamo malo ve-selja pri šolarjih.

Prijatelj.

Iz Slatine. (Nemška šola.) Letošnja spomlad ni prinesla nič kaj preveč veselja našim Slatinčanom. Klavrni in potrti lazijo okoli in še slatinska godba jim ne more raz-vedriti srca. Pa kaj bi se čudili temu? Saj jim je splavalo po vodi najlepše upanje, katero gojijo že toliko let v svojem srcu — nemška šola! Dne 6. marcija zapel ji je na Dunaju mrtvaški zvon. Četiri leta ustavljale so se tej šoli občine Sečovo, sv. Trojica, sv. Mohor, Brestovec, Rajnkovec, Nimno, Plat in sv. Kata-rina. Lani je vis. c. kr. ministerstvo potrdilo šolo z odlokom od 22. marcija šte. 18996; a letos je na pritožbo omenjenih občin vis. c. kr. upravno sodišče pod predsedništvom grofa Belcredija razveljavilo odlok vis. c. kr. mini-sterstva dne 6. marcija šte. 890, ter ovrglo protipostavno postopanje slatinske občine s „šulvereinsko šolo“ vred. Sic transit gloria mundi — vse na svetu mine! Koliko laži je bilo treba, preden so preslepili kmete za to šolo, češ „vsaj ne boste vi nič plačevali za-njo!“ Koliko truda je stalo naše Slatinčane, preden so zamogli pasti svoje nenasitljive oči na kras-nem, zlatem napisu: „Deutsche Volksschule!“ Pa bodisi da jim vest ni dopuščala tega napisa, ali da se je njim samim preveč smešen zdel za naš slovenski kraj; kar čez noč prva beseda „Deutsche“ zgine v zid in zdaj še imamo čast brati le „Volksschule“. No, morebiti še zgine zadnja beseda „schule“ in tako ostane Slatin-čanom samo „volk“. Bog jim ga požegnaj! Ravno tako ginejo klopi iz šole. V jeseni od-peljali so jih en voz v Loče, pred kratkim pa v Rogatec, in čuda! zopet ob tistem času, ko se sove in čuki glasijo. Nekaj še jih imajo na prodaj, kdor jih želi, naj se zglesi pri predsed-niku „nemškega šulvereina“ — g. dr. Hoisselu, pa le o mlaju, kadar so temne noči. — r —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Predsednik v drž. zboru je tudi v tej dobi dr. Smolka in na-mestnika sta mu baron Chlumecky iz liberalne levice in dr. Kathrein iz konservativne desnice, Zahvala za izvolitev dr. Smolka nima v sebi ničesar, da nam jo je treba vzeti v misel. Kakor se kaže, ne bode to poletje v drž. zboru večjih razprav ter spravi edino drž. proračun, skle-pane o njem v času, ko je polovica leta že pri kraju, še nekaj življenja v zbor, sicer pa še reši zbor le male stvari, iz večine brez daljših razprav. Tudi dobro, vsaj hrupa ne bode in poslance dobimo prej domov. — Na katoliškem shodu v Gradci bode, kakor je podoba, veliko

mož iz vseh stanov. „Tagespost“ se boji, da izgubi liberalna stranka poslej še to malo zavaznikov, kar jih ima pri nemških kmetih. Naj se le vresniči! — Za koroške Slovence se poteguje v drž. zboru na Dunaju letos posebno prof. Šuklje in slov. poslanci predložijo v ponedeljek v drž. zboru načrt postave, ki spremeni volilni red na ljubo slov. volilcev. — Shod podružnice sv. Cirila in Metoda v Štebnu pri Beljaku je bil velik, nad 400 je bilo kmetov navzočih. — Društvo „Narodni dom“ v Ljubljani ima v nedeljo občni zbor in je želeli, da postane zopet bolj živo njegovo delovanje, sicer še dolgo ne doseže — „Narodnega doma“. — Na Kranjskem je obiskovalolani 49.539 otrok ljudske šole. Za voljo zamud pri obiskovanju šole se je bilo naložilo 3751krat kazni v denarji in 942krat v zaporu. — Pri zadnji volitvi v mestni zastop v Gorici je propadel dosedanji župan dr. Maurovich, mož po rodu Slovenec, po mišljenji pa Lah in torej se mu je prav izgodilo. Odpadniku gre le propad! — Ces. namestnik za Primorje vit. Rinaldini je dobil naslov tajnega svetovalca Nj. veličanstva. — O binkošti je bilo v Trstu sila veliko tujcev, toliko jih že več let ni bilo. — V Istri je z zadnjih 10 letih naraslo število Slovencev in Hrvatov za 20.197, Lahov pa za 5641 prebivalcev. To pač ni ljubo Lahom, ali kaj si čejo? — V Dalmaciji imajo sedaj slavno potovalko, Evgenijo, svoje dni cesarico francosko. — Hrvaški sabor zboruje do srede julija in dobi v posvetovanje med drugim načrt postave „o pravici do vode“. Sicer pa se nihče ne meni veliko za sabor, ker vleče z madjarsko vlado in te ljudstvo ne mara. — Ogerski drž. zbor pretresuje načrt postave, ki premenja dosedanje politiške urade. Po tej dobi vlada več moči do njih in bode lahko predstavljala njih glavarje. Doslej pa jih ni mogla. Vsled tega pa so bili tudi večkrat neredi v njih uradih, pa tudi goljuhje.

Vunanje države. Okrožnica sv. očeta Leona XIII., ki razpravlja vprašanje delalcev, se že razpošilja in veje iz nje v resnici očetovska ljubezen do delalcev pa tudi do onih, ki jim dajo dela. Tako govori le namestnik Kristusa, „sina tesarja“. — Novo ministerstvo v Italiji si prizadeva z vso resnobo, da zniža stroške za državo in se ji vidi, da ni pod poveljem framonov, ali težko, če se bode vzdržalo, kajti framononi so na-nj „hudi“ in to pomeni povsodi, posebej pa še v Italiji veliko. — Predsednik francoske republike je bil te dni v večih mestih južne Francije pa se je izogibal, kar je mogel, cerkve. Mož je v tem oziru siromak, ker ne sme storiti, kar mu srce vleva. — V Parizu se sedaj ne more nihče voziti, ker kočijaži na železnicah za konje nočejo voziti, češ, da dobijo premalo plačilo. V tako ve-

likem mestu je to sitnoba. — V Belgiji pa je nastal zopet mir in so se delalci izpametovali; sedaj delajo vsi, katerih niso djali iz službe. — Na Nemškem se bojijo oo. jezuitov; lutrovce kar zona poletava, ako slišijo to ime in vlada je tega vesela. — Ruski car je ukazal, da se mora železnica napraviti iz Sibirije do Petrograda. Sibirija pa je mrzla dežela, v katero pošljejo take ljudi, ki so se zagrešili zoper postave, v pregnanstvo. Iz nje se ne vrne lahko človek domov. Železnica bode torej dobrota. — Rumunski kralj Karol obhaja 25letnico svojega vladanja. Kralj je v zlahti z nemškim cesarjem, ljudje v Rumuniji pa so slovanske krvi. Nimajo ga zato posebno radi. — V Srbiji vre med ljudstvom za voljo kraljice, katero je vlada s silo izgnala. To utegne biti prav nevarno, tudi naša država bode morala prej ko ne poslati več vojakov v Bosno, ki je na meji. — Grki so neki pomirili ljudstvo na otoku Krku in sedaj so judje že brez straha. Za jude se torej skrbi tudi v Grškem kraljestvu! — V Afriki, v Zanzibaru so arabski trgovci sužnji zopet veliko sužnjevez zajeli. Ali pa jih dobijo evropski vojak, to še ni gotovo in če se to ne izgodi, potem bode kacij 10.000 ljudi prodanih za sužnje Bog zna, v katere kraje. To je hudo poročilo. — V južno Ameriko, v Brazilijo dobijo kacij 25.000 judov iz Rusije. Ali jih bodo veseli! Jud ni za delo, tam pa brez dela ni mogoče živeti. Kaj bodo torej judje ondi počeli? Goljufovali domače ljudi, če se jim bodo le-ti dali. — V severni Ameriki so skorej povsod že siti tujih naseljencev in judov tam celo ne marajo. Sicer pa so tam domači ljudje že tudi pretkani in ne vsede se izmed njih lahko kateri judu na limanice.

Za poduk in kratek čas.

Turki v Podravji leta 1532.

Napisal J. Sättler.

(Konec.)

Dne 20. septembra je sultan velel prednjim četam iti proti Hrvatskeji; dne 21. je on sam odrinil od Maribora; dne 22. je šatoril blizu Ptuja; dne 23. so šli Turki skozi Haloze in čez Macel proti Vinici in Varaždinu z velikim trudom, ker so bili vsi poti ob meji pregrajeni in prepreženi z zaseki. Zategadel se je celo govorilo, da bi jo Turek utegnil mahniti proti Kranjskeji, češ, da se ogne teh ovir. Od dne 4. do 23. septembra, torej dvajset dnij so bili neverniki na Štajerskem, 11 dnij pa na Slovenskem.

Tako je krvavela uboga domovina; toliko bede in britkosti so prestali predniki naši! Bili so pravi mučeniki. Vendar je še hujša usoda zadela one, katere so Turki gnali v suž-

nost. Bilo jih je kakih 30.000, povezanih po tri, štiri in več na jedne vrvi, lačnih in na pol nagih. Le redkokdo izmed teh nesrečnežev je videl zopet svojega očeta, svojo mater, svoje brate in sestre, mili svoj rojstveni kraj. Oj to je bila neizmerna žalost! Moške in dekleta so poprodali Bogu, kam v daljno Azijo; fante pa vzgojili za janičarje, ki so potem palili rodno svojo zemljo in klali lastne svoje brate. Kdor ni ušel med potom, težko, da se je vrnil kedaj. Povestnica nam poroča le o dveh osebah, katerima se je posrečilo uiti Turkom. Ubežal jim je Lempaški župnik, na Ptujskem polju pa je utekla neka Svičinčanka. Oba sta Mariboržanom sporočila, da je Turek namenjen na Hrvaško, in da se hoče vrniti čez tri leta.

Kako pa to, da na Slovenskem ni bilo nikjer nobene krščanske vojske, ki bi ubranila Turkom požiganje in pustošenje, ali ki bi jih vsaj strašila? Pač, bila je; pa še kakšna! Deželnega poveljnika namestnik Ivan Pihler imel je 200 huzarjev. Opazoval je z njimi s Črne Gore, kaj se po širnem Ptujskem polju godi; v časi je tudi kako krdelce napal in celo ujel nekatere Turke.* Ko se je pa bližala turška vojska, pobrisal jo je proti Savi. Za Slovence nikdo ni storil ničesar. Na Dunaju so zbirali ogromno vojsko od vseh vetrov; naložil se je vsem stanovom velik davek, pobiralo se je celo po cerkvah za vojne potrebe; ali za dežele, katere je Turek teptal, se nihče, ni zmenil. Pomagaj si sam, če si moreš. Narod je bil popolnoma prepuščen samemu sebi, kadar je razsajal Turčin; drugače so ga pa drli neusmiljeno graščaki:

„Mi sejemo — grad nam požanje,
Njegovo vse, naše pa — nič!
In zajutrek naš, to je — tlaka,
Večerja je — valpetov bič!“ (Aškerc.)

Kmet ni bil svoj, nego bil je malo bolji, kakor suženj. Bil je ubog in lakota ga je trla. Ni se torej čuditi, da se ni na nikogar zanašal, da ni nikomur zaupal. Zategadel se tudi ni hotel bojevati z gospodo zoper Turke; bežal je rajši v lesove, v gore in v druge varne kraje. Zgorej omenjeni Ungnad v ukaz, naj se zbirajo v Bistrici za vojno sposo ni močje, ni imel nobenega vspeha. Vrh vsega tega je pa kmetu bila še v živem spominu „stara pravda“. Saj je minolo komaj sedemnajst let, kar so pri Brežicah krvavo pobili kmeti „punt“, ki je segal od Sotle do Lipnice.

Ali zadosti tega. Videli smo, da so predniki naši trpljenja kupno izpili do dna. Zatorej nam mora domovina biti sveta, ljubiti jo moramo za Bogom nad vse. Klet je človek in ostuden, ki se sramuje najslajših glasov — jezika materinega, — ki vleče z nemčurji in

tujski, ki sramoti in izdaje zemljo, v katerej spé njega očetje, ki so toliko pretrpeli neizrečenih žalosti in nadlog. Kakor molitev bi moral vsakdo vroče šepetati:

„Oj mati moja domovina,
Ljubezen moja ti edina,
Ti moja skrb in bolečina“.

(Gregorčič.)

Smešnica 22. Lovec zasači kmeta v tem, ko si nese zajca domov. „Oče“, nagovori ga, „oče dajte zajca pa puško! Vi nimate pravice do lova.“ „Zajca“, odvrne kmet, „tega zajca vam že dam, puške pa ne; z njo jih še pode-rem lahko veliko“.

Razne stvari.

(Opomenja.) Zunajni gospodi, ki bodo prišli dne 7. junija v Ljutomer in se nameravajo vdeležiti banketa, naj to naznanijo kakih 5 dni poprej slov. čitalnici v Ljutomeru.

(Pravila) „bralnega društva“ v Veržeji je visoko c. kr. namestništvo v Gradci potrdilo in v kratkem se storé priprave, da zamore društvo djanstveno stopiti na dan.

(Podružnica sv. Cirila in Metóda) za Veliko Pirešico imela bode dne 7. junija letni občni zbor, s prav zanimivim vspehom: govori in petje. Odbor vabi torej vse prijatelje in ljubitelje uboge šolske mladine k prav obilni vdeležbi. Zborovanje se vrši na Pernovu v g. Franc Reherja gostilni, začetek ob 3. uri popoldne.

(Preselitev.) G. Oton Ploj, doslej c. kr. notar v Žuzemberku, preseli se v Radgono in g. Ivan Fischer, doslej c. kr. notar v Mokronogu, v Gornji grad.

(Zavarovanje zvonov.) V Cirknici na Kranjskem je počil dne 17. maja veliki zvon, toda na srečo je bil zavarovan zoper škodo po prelomu pri „Unio catholica“ in torej se prelije na stroške te banke.

(Učiteljstvo.) Na novi dekliški šoli v Št. Juriji ob juž. žel. je postala g. Marija Orač nadučiteljica, g. Albina Böhm učiteljica in g. Jadviga Jonke podučiteljica.

(V Selnici) ob Dravi je umrl g. Miha Vučnik, bivši nadučitelj v Framu. Doživel je 85. leto svoje dobe in je dobil zlati križec za zasluge.

(Umrl) je č. o. Franc Križan, duhovnik iz reda sv. Frančiška, dne 19. maja v Gleichenbergu v 50. letu svoje dobe. Ranjci je bil svoje dni goreč pridigar pri sv. Trojici v slov. gor. Naj počiva v miru!

(Misijon) obhaja se pri sv. Križi pri Belih vodah od dne 3. do 12. junija. Vodi jo ga čč. oo. lazaristi iz Celja.

(Birmancev) je bilo o binkošti v Mariboru 477, na Dunaji pa 28.741.

*) Morda še živijo potomci teh Turkov v Cirkovcah, ker se ondu nahaja rodbina Muštafóv“.

(Drž. zbor.) Izmed slov. poslancev so voljeni v odsek za premembo opravnega reda: grof Hohenwart, kanonik Klun in dr. Gregor; v odsek volilnega reda Hohenwart, Klaič in Spinčić; v železniški odsek: Kušar, Vošnjak in Bulat; v kazenski dr. Ferjančič in v tiskovni odsek kan. Klun.

(Izneveril) je sluga pri c. kr. glavni davkarji na Ptuji večjo svoto denarja ter je mesto njega zanesel na pošto pismo polno papirnih izrezkov. Misli pa se, da se mu je v glavi zmedlo in to je mogoče, kajti pisma, v katerem je v davkarji denar prejel, še ni bil odprl.

(Umljiv strah.) „D. W.“ se jezi na č. g. vikarja v Celji za to, ker priporoča dečkom v šoli, naj radi molijo sv. rožni venec. Njej bi bilo pač torej ljubše, ko bi jim priporočal — cigaretko.

(Pošta.) Iz Rimskih toplic gre pošta od dne 1. junija v Jurkloster in nazaj vsak delavnik, preneha pa pošta iz Laškega trga v Jurkloster.

(Nov križev pot) je dobila cerkev Matere božje v Celji in hvali se, da je lepo delo in vredno, da si ga človek ogleda.

(Iz Drave) so potegnili truplo necega madjarskega vojaka na Bregu v Ptuji. Na glavi je bilo več ran in torej se sumi, da ga je kdo ubil, potem pa vrgel v reko. Tudi denarja niso našli pri njem, da si ga je imel, ko so ga tovariši bili zadnjokrat videli.

(Denar.) V torek, dne 22. maja so prijeli c. kr. žendarji Marijo Hriberšek, kočarico v Gmajnah ter jo izročili c. kr. okr. sodnji v Slov. Gradci. Pretkana ženska je goldinarje ponarejala. Tudi nje moža so zaprli.

(Toča.) Zadnjo soboto se je ob 6½ uri zvečer toča vsipala čez Maribor začeni od Peka ter je segla čez slov. gorice tje blizu do Čmureka. Na srečo pa je šla med dežjem ter je vsled tega manj škode napravila. Po nekaterih krajih pa je vendarle močno oklestila gorice in sadno drevje.

(Poboj.) V jutru 22. maja so našli v škodnji J. Medika, posestnika pri Vel. nedelji, necega fanta mrtvega in sicer s prebito glavo. Na sumu je za voljo uboja več ljudi, nekaj je že zaprtih ali v preiskavi.

(Deček) blizu sposoben za šolo, mlinarja Jakoba Jevšenaka v Kolačnem pri sv. Jarneji nad Ločami, je bil dne 18. maja mrtev najden na žlebu. Kakor se misli, hotel je za igračo na uno stran vode, katera je že silila na brv ter ga je odvedla do tam. Mati zaradi tega za čas skorej brez uma, je tekala sem in tje ter upila, na to pa je od žalosti omedlela. Strah so imeli, če tudi ona umrje.

(Obesil) se je na binkoštni ponedeljek J. Govek, krčmar v Petrovčah.

(Pomiloščenje.) Martin Čolnik, kmečki fant iz Male nedelje, je dobil najvišje pomiloščenje. Bil je v zaporu zavoljo homatij zoper c. kr. žendarmerijo v Rožnem dolu pri Mali nedelji.

(Šulverein.) Podružnica šulvereina v Sevnici je imela dne 16. t. m. svoje letno zborovanje. Na čelu sta ji velika Nemca dr. Kautschitsch in A. Smereker. Udov šteje bojda 76.

(Duhovniške spremembe.) Č. g. Ig. Rom, kaplan v Vojniku, stopi zavoljo bolehnosti v začasni pokoj. Na njegovo mesto pride č. g. Fr. Lekše, doslej kaplan v Kamnici, v Kamnico pa pride č. g. Jože Sigel, kaplan v Št. Janži na Dravskem polju. Č. g. Jakob Marinič, kaplan na Ljubnem, gre za kaplana k sv. Martinu v Šaleški dolini in č. g. Jože Gunčar iz Luč na Ljubno.

Loterijske številke:

Gradec 23. maja 1891	62, 86, 36, 10, 25
Dunaj „ „	59, 87, 67, 16, 18

V najem se daje štacuna z raznim blagom v Podčetrtku — W.-Landsberg — pod ugodnimi pogoji. Več pové tamošnji g. župnik V. Gršak.

**Sredstvo
zoper**

živinsko kugo,
šen pri svinjah,
muhe v hlevih,
vsakovrstni mrčes,
gnjilobo in otrpnjenje lesa,
domačo in zldno gobo,
mokra zldovje,

je edino le izvrstni

Barthel-ov izvorni carbolineum,

ki da lesu 3—4kratno trpežnost in lepo rudečkasto barvo. Pregled brezplačno. 5 kgr. po pošti fl. 1-50, 100 kgr. 16 gld. iz Dunaja.

Stroški mali — korist tisočerna.

Kakovost nepresežljiva.

**Mihael Barthel in drug,
na Dunaji X., Keplergasse 20.**

(Ustanovljena 1781.)

3-10

 Dopisuje se slovensko.

Znamenit zaslužek,

8-15

ki vedno narašča in dolga leta traja, dobodo izurjene in zanesljive osebe (njihovo dosedanje življenje mora biti neomadeževano), katere pridejo z ljudmi pogostoma v dotiko. Dosluženi žendarji in podčastniki imajo prednost. Pisma pod naslovom: G. S. 1891 Graz poste restante.

Oljnate firnis-barve,

s katerimi lahko vsak sam barva, vsakovrstne suhe barve, firnis, kopalni loš, loš za tla z barvo in brez nje, linoleum, email, voščeni loš za tla, vosek za trda tla, vsakovrstne čopiče, krtače, kakor vse v to stroko spadajoče reči priporoča po najnižjih cenah

H. Billerbeck,

3-4

zaloga barv, gosposke ulice v Mariboru.

Štajerska deželna Rogaška slatina,

izvirek „Tempelj“ in „Styrija“

v posebno močnih steklenicah,

napolnjenih v novič zgrajeni natakalnici, kamor se slatina naravnost izliva.

Te glavberjevosalne slatine, katera ni samo izborna sredstvo proti boleznim organov, ampak tudi jako prijetna hladilna pijača, ~~ni~~ ni zamenjati ~~z~~ z drugimi kislina, katere se prodajajo pod imenom: „Rogaške“.

Dobiva se pri slatinskem oskrbništvu na Slatini pri Rogatei, kakor tudi v vseh prodajalnicah mineralnih vód, v specerijskih prodajalnicah in droguerijah, ki so na dobrem glasu. 2-5

Franc Dolenc

v Mariboru

v Graškem predmestji, Tegetthoff-ove ulice št. 21.

Velečastiti duhovščini in slavnemu p. n. občinstvu priporočam svojo, s popolnoma novim in modnim, suknenim, platnenim, volnatim za ženske obleke, in kurentnim blagom, dobro založeno trgovino in zagotavljam vsacemu najcenejšo in pošteno postrežbo.

K obiskovanju uljudno vabim ter se priporočam z odličnim spoštovanjem

4-6

Franc Dolenc.

Za vinogradnike!

Priporočam svoje dobro izdelane

Vakuum-Peronospora-brizgalnice

bakrene, znotraj pokositrene z zaklopko. Komad 13 fl.

☛ Vunanja naročila proti povzetju ali gotovini. ☛

S spoštovanjem

10

Albert Fiebiger,

kotlar, Maribor, koroške ulice.

Proti toči zavaruje

na Štajarskem, Koroškem in Kranjskem

po najnižjih premijah

glavno zastopništvo v Gradci,

Pisarna: Thonethof, Pfarrgasse št. 2

Ogersko-francoske zavarovalnega društva

(Franco-Hongroise.)

Poroštveni zaklad čez 6 milijonov gold, av. v.

☛ Vse škode se hitro likvidirajo in točno izplačujejo. ☛

Premija se, ako kdo želi, lahko plačuje v jeseni.

Zavarovalnica plačala je do sedaj 50 milijonov 421.177 gld. a. v. svojim zavarovancem kot odškodnino.

☛ Kdor hoče zastopništvo prevzeti, naj se obrne do zgornjega glavnega zastopništva, kjer se ponudbe sprejmejo in se vse potrebno izve. 2-2